

Az objektumok a késő középkor–kora újkor időszakából származnak. A feltárt leletanyag nagy része kerámia- és üvegedény-töredék, illetve állatcsont.

Munkatárs: Eke István.

VÁNDOR LÁSZLÓ

440. Zalaegerszeg, Tompa utca 1.

(Zala megye) Kk, Ú

A beépítendő telek Zalaegerszegen a volt Kvártély-háztól K-re fekszik. A leendő épület egész területén kb. 3,5 m mélyen kiszedték a földet. A szakfelügyelet során folyamatosan figyelemmel kísértük a földmunkát. Jelen munkák előzménye, hogy a Széchényi téren 2006-ban a belváros közmű-rekonstrukciója során újkori temetőre bukkantunk.

A területen korábban négy alapincézett épület állt, amelyek nyomait a bontás, alapozás során megtaláltuk. A régészeti jelenségeket ezek korábban már megbolygathatták. A szakfelügyelet során több, valószínűleg 18–19. századi gödröt, kutat tudunk dokumentálni.

Az innen előkerült leleteket a Göcseji Múzeumba szállítottuk.

Munkatárs: Eke István.

VÁNDOR LÁSZLÓ

441. Zalakomár, Alsó-Csalit

(Zala megye) U, B, LT

2006. április 3. és augusztus 30. között a lelőhelynek az M7 autópálya nyomvonalával érintett területén megelőző régészeti ásatást végeztünk. A nagy kiterjedésű lelőhely egy megközelítőleg É–D irányú, több dombhátról álló kiemelkedéstől K-re lévő alacsonyabban fekvő területen helyezkedik el. A lelőhelyet az autópálya csomópontja ÉK–DNy irányban szeli át. A kutatást szondaárkok húzásával kezdtük meg a nyomvonalba eső kisebb, É-i domb tetején. Erre az É–D-i árokra merőlegesen húztunk kutatóárkokat K-i és Ny-i irányba. Ezekben az árokban két neolitikus (dunántúli vonaldíszes kerámia kultúra) objektumot tártunk fel. Az objektumok környékén kiszélesítettük a kutatóárkot, de több régészeti objektumot nem tudunk megfigyelni. A terület kutatását a nyomvonalba eső déli, nagyobb dombon folytattuk a nyomvonal középtengelye mentén. A kutatóárkokban régészeti objektumokat nem találtunk. A nyomvonal és a csomópont Ny-i részén találtunk ugyan kerámiát, azonban régészeti objektumot csak a fent említett kettőt tudunk megfigyelni. A régészeti területet a mezőgazdasági művelés tönkretette. A nyomvonal és a csomópont Ny-i oldalán összesen 34 kutatóárkot húztunk. A nyomvonal Ny-i részének kutatása (29 916 m²) összességében negatív eredménnyel zárult.

A nyomvonal és a csomópont K-i részén ezzel szemben intenzíven jelentkeztek az objektumok. A lelőhelyen összesen 454 régészeti objektum került elő.

A feltárt objektumok nagy része (311) gödör volt, melyek agyagnyerő helyek illetve szemetesgödrök lehettek. A gödrök nagy része a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájának keszthelyi csoportjához sorolható. Előkerült még 8, sorban, egymás mellett megépített félig földbe mélyített kelta ház valamint az urnamezős kultúra hamvasztásos temetője, amelyből 135 sír esett a nyomvonalba. A kelta házakban a kerámialeletek mellett előkerült egy nagy vaskés, egy kis mérleg karja, üvegkarperecek töredékei, valamint bronzból és vasból készült ruhakapcsolótűk. A neolitikus település valamint az urnamezős temető biztosan folytatódik a nyomvonalon kívül, déli irányban, a kelta település pedig feltételezhetően folytatódik déli irányban.

A feltárás azon részén, ahol a kelta házak és a legtöbb sír összpontosult a régészeti objektumokat két munkafelületen tudtuk megfogni. Az első felület a mai felszín alatt kb. 20–50 cm mélyen, a második felület pedig ez alatt került elő. A két szint érdekességét az adja, hogy a magasabbról induló sírok sohasem vágják az alsó rétegből induló sírokat. Sőt, gyakori eset, hogy közvetlenül az alsó szintből induló sír mellett egy olyan sír van, amely a felső szintből indult. Abból a tényből, hogy a különböző rétegekből induló sírok nem vágják egymást, arra következtethetünk, hogy a sírok jelölve voltak. A sír jelölésére utaló nyomot egy esetben tudunk megfigyelni, amikor is a sír faltjában egy cölöphely folytja látszott. További érdekessége az urnamezős temetkezéseknek, hogy egy kivétellel nem vágják az egyébként sűrűn lévő neolitikus objektumokat. A 135 sírből 58 urnás és 77 szórt hamvas volt. Az urnás sírokban az urnát, amelyben a hamvak voltak, gyakran egy szájával lefelé fordított tállal fedték le. A szórt hamvas sírokba a halott elhamvasztása során a máglyára helyezett és összetört edények töredékeit szórták a sírba a hamvakkal együtt. A sírok közül kiemelkedik egy szórt hamvas sír, amelyben a hamvakat egy kupacban helyezték el a sírgödör közepén. A hamvak tetejére egy bronzkardot és egy köpűs lándzsát helyeztek. A hamvak mellett volt egy gömbös, egyik széle felé kúposodó, lyukkal ellátott bronztárgy, amelyet talán a hamvakat tartalmazó szerves anyagból készült „zsák” szájának a lezárására használtak. A hamvak és a fegyverzet mellett előkerült még egy bronztőr darabja is. Számos sírban kerültek még elő bronz karperecek, bronz nyakperek, ruhakapcsolótűk, ruházatra felvarrható kis bronzlemezek, valamint nyakban hordható bronzcsüngők.)

Munkatársak: Auer Angelika, Csekő Andrea, Flumbort Klára, Korcsmáros Attila, Péter Attila, Szűcs Balázs, Tokai Zita Mária.

KREITER ATTILA

442. Zalakomár, Nyugati-mező

(Zala megye) I

Zalakomár központjától D-re, a Petőfi Tsz épületeitől DK-re húzódó földút K-i oldalán 2004 tavaszán dr. Kvassay Judit és Száraz Csilla végzett terepbejárást,

amely során őskori (rézkori) és római kori cseréptöredékeket találtak.

A próbafeltárássra 2006. április 5–10. között került sor. A lelőhelyet az M7 autópálya és az azt keresztező földút kiváltó útjának nyomvonala érinti. A helyszínen 7 szondaárkot húztunk egy-egy markolókanál szélesen, amelyekben 35–40 cm mélyen jelentkezett a sárga, helyenként homokos altalaj. A próbaásatás összesen 1300 m² nagyságú területen folyt. A szondaárkok közül mindössze az M7 autópályát keresztező út déli szakaszán észleltünk két régészeti objektumot, melyek datáló leletanyagot nem tartalmaztak. A terület többi részén a próbafeltárással negatívnak bizonyult. A lelőhely feltehetőleg az autópálya nyomvonalától D-re található.

Munkatársa: Korcsmáros Attila technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

443. Zalaszentő, Tátika vár

(Zala megye) Kk

A Zalaszentő község határában álló várrom régészeti kutatása 2001 óta folyik. Célja elsősorban a vár és a területén lévő épületek alaprajzi tisztázása, az egyes építési fázisok meghatározása, valamint a helyreállításához szükséges információk minél teljesebb körű felgyűjtése. 2006. május 22. és szeptember 15. között a műemlékvédelmi helyreállítást megelőzően a következő helyszíneken végeztünk feltárást.

A „B” helyiségtől K-re eső szelvények kutatására azért volt szükség, mert az É-i várfalon olyan mértékű volt a kifagyás, hogy annak állagvédelmi munkáit azonnal el kellett kezdeni. Ezen a részen, ahogy a Berg-féle felmérés is mutatja, két helyiség alapfalait sikerült dokumentálni. Jól látható volt ezek közül a Ny-i, trapéz alakú helyiség boltíves mennyezetének indítása. A K-i, téglalap alaprajzú helyiség eredeti É-i falának vakolatát is meg tudtuk őrizni. A helyiségeket nem tártuk fel csak a szükséges szintig, így el tudták végezni az É-i fal helyreállítását.

A palotaszárny Ny-i oldalán feltártuk a belső várat és az É-i bástyatornyot összekötő lépcsősort, illetve a külső toronyba vezető boltíves átjárót. A lépcsőket a sziklába faragták, és lapos homokkővel borították. Az átjáró falait téglával és kisméretű bazaltkővel rakták ki. A „H” helyiség bejáratát az északi fal alatti szikla kivésésével alakították ki. Jól megfigyelhetők voltak a bejárat ajtószár kövei és a küszöbkő is.

Az általunk „H” helyiségnek elnevezett, É-i falhoz kapcsolódó épületet a Berg-féle felmérésen külső bástyaként ábrázolják. Ennek az épületnek a belső részét, és az É-i falát tártuk fel. A 150–160 cm vastag, bazaltból épített, meszes habarccsal összekötött falat közvetlenül a sziklára rakták. Megtaláltuk a helyiség döngölt agyag járószintjét is, amelyet többször megújítottak. A helyiségből késő középkori edénytöredékek, díszes kupák töredékei, kályhacsempe-töredékek, vaseszközök és faragott kövek kerültek elő. Innen került elő egy díszes,

bronzból készült könyvkapocs is. A helyiség déli falát téglával fedték, illetve boltíves lehetett. Nem sikerült elérnünk a helyiség Ny-i falát, ezt a következő szezonban kutatjuk tovább. A helyiség feltárásként megállapíthatjuk, hogy ezt a külső épületet nagy valószínűséggel a 15–16. században építhették.

Utolsó szelvényünket az átjáró Ny-i fala és az É-i várfal által bezárt sarokban nyitottuk. A szelvény Ny-i oldalán egy újabb helyiség ÉK-i, kváderkővel kirakott sarkát figyeltük meg. Ezt a helyiséget a következő ásatási szezonban tárjuk fel. A leletanyag nagy részét edénytöredékek, kályhacsempe-töredékek, vaseszközök töredékei és faragott kő építészeti elemek alkotják.

Munkatárs: Eke István.

VÁNDOR LÁSZLÓ

444. Zamárdi, Endrédi út

(Somogy megye) B, Á

2006. májusban próbafeltárást végeztünk az út Ny-i oldalán, a 066/22–24 hrsz. telkeken, ahol az építendő létesítmények által elfedett, illetve bolygatandó területet kutatóárkokkal és egy kutatószelvényvel vizsgáltuk meg. A telek ÉK-i sarkában egy kora Árpád-kori (11. sz.) temetőrészlet 13 sírját tártuk fel. További magányos sír került elő a 2. sz. kutatóárok Ny-i harmadában. A 14 sír közül 5 tartalmazott mellékletet. Ezekben sima S-végű ezüst és bronz fülbevalókat, bordázott, ezüsthóliás, hordó alakú gyöngyöket, és két bronz karikagyűrűt találtunk. Az 1. sz. kutatóárokban egy meghatározhatatlan korú tűzhely maradványai, a 2. sz. kutatóárokban pedig a bronzkori mészbetétes edények népe kultúrájához tartozó szórvány edénytöredékek kerültek elő. Az Árpád-kori temetőt korábban a telken átvezetett vízvezetékekkel, valamint egész biztosan az Endrédi út építése során is megbolygatták. Valószínűleg átterjed az út K-i oldalára, valamint a kutató telektől É felé is, ahol azonban a korábbi bányászati tevékenységgel megsemmisítették.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

445. Zamárdi, Papföld

(Somogy megye) R, Kk

2006 novemberében a 2499/5 hrsz. telken végeztünk megelőző feltárást. A lelőhely a Rétföldi utcától É-ra helyezkedik el, az ismert avar temetőtől ÉNy-ra kb. 0,5 km-re. Munkánk során 98 régészeti objektum került napvilágra. Ezek egy késő középkori, 15–16. századi település maradványai. Kivételt képez egy őskori gödör, amely a rézkorból származik (Balaton-Lásinja-kultúra).

Az objektumok között különböző gödrök, tárolóvermek, cölöplyukak és kevés árok volt. Dokumentáltunk két, földbe mélyített épület tapasztott padlójának részletét is. A harmadik építménynek nagyobb része került felszínre, ebben az objektumban egy nagyméretű, faragott kötődéket: kapupersely fél darabját találtuk. Utóbbi építmény közelében 3–4 szabályos kerek